

A HOLNAP VÁROSAI – A MA FELADATA

URBACT II KAPITALIZÁCIÓ

FŐ ÜZENETEK

URBACT II

A VÁROSI FIATALSÁG
TÁMOGATÁSA TÁRSADALMI
INNOVÁCIÓVAL

AZ ENERGIATUDATOSSÁG
NÖVELÉSE AZ EURÓPAI
VÁROSOKBAN

ZSUGORODÓ VÁROSOK:
KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK

A TUDATOS KÖZLEKEDÉS
ÖSZTÖNZÉSE

EURÓPA VÁROSAINAK
MEGOSZTOTTSÁGA ELLEN

TÖBB MUNKAHELY:
JOBB VÁROS

A holnap városai – a ma feladata. URBACT II kapitalizáció. Fő üzenetek

Az URBACT program kiadványa

5, Rue Pleyel, 93283 Saint-Denis, France

Tel. +33 1 49 17 46 08

Fax: +33 1 49 17 45 55

webassistance@urbact.eu

<http://urbact.eu>

2013. május

Publikációs menedzser: Emmanuel Moulin

Szerző: Paul Soto

Kiadói Tanácsadó Csoport: Emmanuel Moulin, Melody Houk, Jenny Koutsomarkou

Szerkesztő: Toby Johnson

Grafika: Phoenix Design Aid A/S (Denmark)

A magyar kiadás a

[Cities of Tomorrow – Action Today. URBACT II Capitalisation. Key messages](#)

kiadvány alapján készült.

Fordította és szerkesztette: URBACT II Nemzeti Tájékoztatási Pont

www.urbact.hu

Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft.

1111 Budapest, Budafoki út 59. E/3

www.ltk.hu

A HOLNAP VÁROSAI – A MA FELADATA
URBACT II KAPITALIZÁCIÓ
FŐ ÜZENETEK

Paul Soto

Tartalom

Előszó.....	4
Bevezetés	5
A városi stratégiák fókuszálása a változás eszközeire	9
A szakpolitika és a cselekvések közötti szakadékok áthidalása	11
A meglévő erőforrások valós igényekhez igazítása.....	14
A változás igazi gátjainak kezelése	16
Befektetés az emberekbe.....	17
A városi innovációs bróker új típusának megteremtése	18
Következtetések: néhány ötlet a következő generációs integrált és fenntartható városi fejlődéshez	20
Referenciák.....	22

Előszó

A 2010-ben elindított *A holnap városai* elnevezésű gondolkodási folyamat egy olyan jelentésben teljesedett ki, amely a helyi, regionális, nemzeti és európai szintű városfejlesztési politika döntéshozóira és szakembereire egyaránt inspirációként hatott. Jó látni, hogy az URBACT felvállalja a korábban azonosított kihívásokat, és a városfejlesztő szakértőkből és különböző városi partnerekből álló széleskörű hálózatával megpróbálja feltárni a lehetséges megoldásokat. Az URBACT épít az elmúlt évek munkája során felhalmozott tudásra, beleértve a múlt évi koppenhágai konferenciát, emellett szorosan együttműködik más EU által finanszírozott programok – ESPON, INTERACT, INTERREG IVC – partnereivel, európai városi szervezetekkel – Eurocities és az Energy Cities –, valamint az OECD-vel.

Az URBACT ilyen módon aktívan keresi a konkrét megoldásokat mindazokra az egymással szorosan összefüggő kihívásokra, amelyek az európai városok programjaiban a legfontosabb ügyek közé tartoznak: zsugorodó városok, több munkahely a jobb városokért, a fiatalok támogatása társadalmi innováción keresztül, megosztott városok, tudatos közlekedés ösztönzése, energiahatékonyság.

Örömmel mutatom be ezt a beszámoló sorozatot, amely olyan tudásalapot biztosít a fenntartható városfejlesztési stratégiákhoz, amely együttesen veszi figyelembe az Európa 2020 környezeti, társadalmi és gazdasági pilléreit, miközben átvesz egy integrált és részvételen alapuló megközelítést, amely létfontosságú a közpénzek jelenlegi szűkössége idején.

A városoknak egyre nagyobb szükségük van a növekedés fellendítését szolgáló határozott lépésekre fókuszáló „változtatási tervekre”, amelyek segítenek kihasználni lehetőségeiket és újragondolni prioritásaikat. A jobb kormányzás, a kollektív tudatosság intelligenciája és változása mind része ennek. Ma kell cselekedni a jövő városaiért. Az URBACT ebben támogatja a városokat.

Johannes Hahn

Az Európai Bizottság regionális politikáért felelős biztosa

Bevezetés

2011 októberében az Európai Bizottság kiadott egy messzire tekintő és irányadó jelentést *A holnap városai – kihívások, elképzelések, további lépések* címmel (Európai Bizottság, Regionális Politikai Főigazgatóság, 2011). A gazdasági és pénzügyi válság sok városi problémát egyértelműen felerősített és felfedte a jelenlegi fejlesztéspolitikák korlátait. Különösen világossá váltak az ágazati politikák policentrikus, kiegyensúlyozott, társadalmilag inkluzív és kulturálisan érzékeny európai városfejlesztési modell megőrzésében tapasztalható korlátai. Szükségessé vált egy integrált, ágazatközi és területi megközelítés, amely az európai várospolitikai városi vívmányokká kristályosodott két évtizednyi tapasztalataira épít.

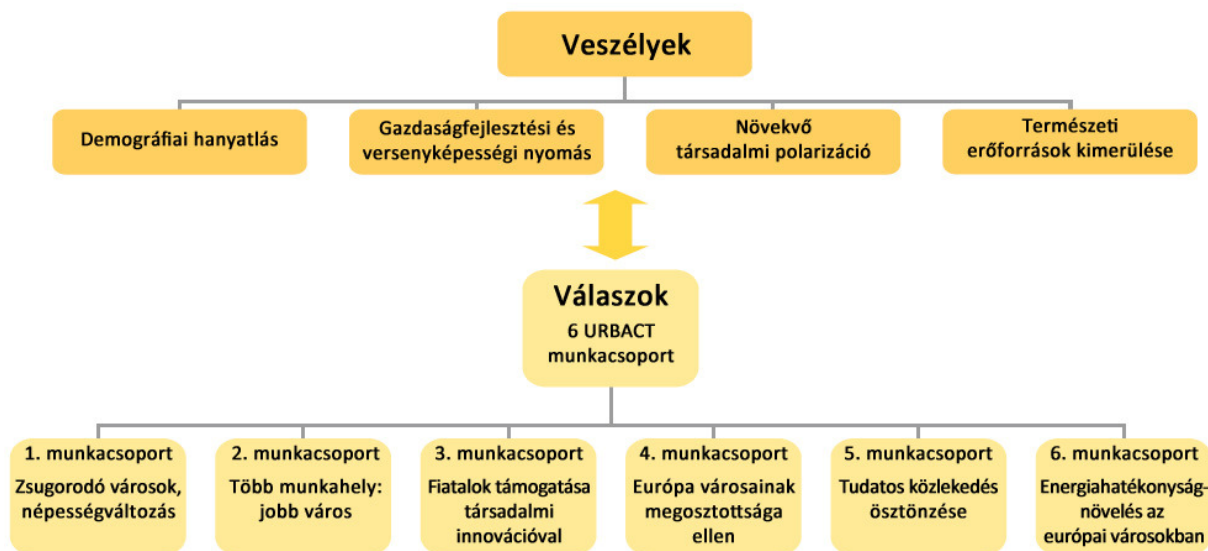
Ebben az összefüggésben a jelentés célja az elkövetkezendő évek fő trendjeinek különböző típusú európai városokra gyakorolt lehetséges hatásának vizsgálata. A beszámoló az európai városfejlesztési modell négy fő veszélyét azonosítja, ahogy a következő diagram mutatja: népességcsökkenés, a gazdasági fejlődésre és versenyképességre ható veszélyek, a növekvő társadalmi polarizáció és a természeti erőforrások kimerülése.

Ezek a veszélyek inkább globálisak, mint urbánusak, és elég komolyak ahhoz, hogy felvetődjön a kérdés,

vajon Európa képes lesz-e fenntartani viszonylag kiegyensúlyozott és társadalmilag inkluzív városstruktúráját Kelet- és Latin-Amerika megvárosaival és az USA gyorsan változó városaival szemben. E veszélyekre válaszként *A holnap városai* az európai városok lehetőségeinek és potenciáljainak vonzó jövőképét vázolja fel. Emellett fenntartja, hogy a városoknak döntő szerepük van a megoldások megtalálásában, ezáltal az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósításában.

Mindezek mellett *A holnap városai* sok kérdést hagy nyitva azzal kapcsolatban, hogy **mit tudnak tenni a városok potenciáljaik gyakorlati hasznosítása érdekében**. Ezzel foglalkozik az a hat munkacsoport, amelyet az URBACT 2012 elején indított. Mindegyik munkacsoport egy olyan témát boncolgat, ami megfelel *A holnap városai* által azonosított problémák egyikének. Az egyéves periódus alatt URBACT projektekből és európai érintettek széles körétől gyűltek össze az ezekre a problémákra reflektáló értékes tapasztalatok és jó gyakorlatok.

Ennek a közös gondolkodásnak a záró eredménye hat tematikus jelentés. Az első két jelentés olyan mögöttes problémákra reagál, mint az európai városok **versenyképessége**, valamint **növekedése vagy hanyatlása**.

1. munkacsoport – *Zsugorodó városok: kihívások és lehetőségek* – bemutatja, hogy a népességcsökkenés a kis és közepes méretű városok 40%-a számára tényyszerű jelenség. A társadalmi-gazdasági hanyatlás tényének tagadása, vagy a gyors népességcsökkenési és dezindustrializációs hullám a gazdasági növekedés idején hatásos politikával való megakadályozásának kísérlete helyett a zsugorodó városoknak új alapokra kell helyezniük a stratégiaalkotást. A meglévő erősségek és gyengeségek objektív értékelése gyakran azonnal szükséges ahhoz, hogy megnyissa az utat a zsugorodásból kovácsolható lehetőségek megteremtéséhez és az abból való profitáláshoz.

2. munkacsoport – *Több munkahely: jobb város* – hasonlóan hosszútávon tekint a munkanélküliség masszív növekedésével sújtott városok kihívására. A jelentés egy rendszerszerű keretet ad a városoknak annak megértéséhez, hogy mely pontokon tudnak a leghatékonyabban beavatkozni a munkaerőpiacba a több és jobb munkahely teremtése érdekében.

További két jelentés foglalkozik a mai városfejlődést kísérő **társadalmi és területi polarizáció** növekedésének kérdésével:

3. munkacsoport – *A városi fiatalság támogatása társadalmi innovációval: együtt erősebben* – egy lépéssel tovább viszi a munkanélküliség problémáját azáltal, hogy rámutat sok fiatal végleges marginalizálódásának veszélyére, és a „többségi társadalom iránt alapvetően ellenséges zárt szubkultúrák kialakulására”. A jelentés példát szolgáltat arra, hogy a megszorítások idején hogyan tudnak a városok együttműködni a fiatalokkal és más érintettekkel, hogy a társadalmi innováció folyamata által hatékonyabb szolgáltatásokat nyújtsanak.

4. munkacsoport – *Európa városainak megosztottsága ellen* – rámutat, hogy a „térbeli szegregáció a társadalom szerkezetének térbeli kivetülése”, ezért a városoknak kezelniük kell azokat a folyamatokat, amelyek a hátrányos helyzetű városrészek kialakulásához és a város egészében betöltött negatív szerepéhez vezet. A megoldás területi alapú városrészi politikák és városi szintű (vagy ennél is nagyobb léptékű) célcsoport-alapú (people-based) politikák kiegyensúlyozott keverékében rejlik. Ez viszont azt jelenti, hogy a városoknak a magasabb szintű kormányzattal és más érintettekkel is együtt kell működniük.

Az utolsó két írás a városok **környezetre** gyakorolt hatásaival foglalkozik:

5. munkacsoport – *Hogyan ösztönözhetik a városok a tudatos közlekedést* – provokatívan érvel amellel, hogy sok, városi fenntarthatóságot szolgáló technikai megoldás már ismert, ugyanakkor egyszerűen nem alkalmazzák őket a gyakorlatban. Sok új közlekedési megoldást *A holnap városai* számára a „téggy-többséget-kevesebből” stratégia mentén alakítanak ki. A meglévő infrastruktúra használatának optimalizálásával, a kipróbált és működő megoldásokra építéssel és a viselkedésváltozást ösztönző puha intézkedésekkel a városok helyi szintű fejlesztéspolitikája a mobilitás különböző módjait képes biztosítani.

6. munkacsoport – *Energiahatékonyság növelés az európai városokban* – rámutat az épületek energiahatékonysági átalakítását célzó programok óriási gazdasági és környezeti hasznára. Ahogy korábban írtuk: sok technikai megoldás már létezik, de különböző akadályok gátolják a szükséges befektetéseket. Ahhoz, hogy a városok élni tudjanak a lehetőségekkel, tisztában kell lenniük ezekkel az akadályokkal és meg kell találniuk a rajtuk keresztül vezető utat.

A részvételi módszertan, amelyet minden munkafolyamat a megoldandó problémától függően más és más módon alkalmazott, önmagában is érdekes. Mindenhol tartottak találkozókát és meghallgatásokat a körülbelül kilenc hónapos folyamat alatt, amelynek során a városi szakemberek, politikai szakértők és akadémikusok összesítették az elérhető elméleti és gyakorlati tudásanyagot és a saját tudásukat. A munkacsoportok egyik fő értéke, hogy először gyűjtötték és vetették össze az URBACT legfrissebb eredményeit más európai területi

együttműködési program projektjeinek, mint az ESPON, INTERACT és INTERREG IVC és más nemzetközi szervezet, mint az OECD, EUROCITIES, CECODHAS, CIVITAS, Energy Cities, stb. tudásanyagával.

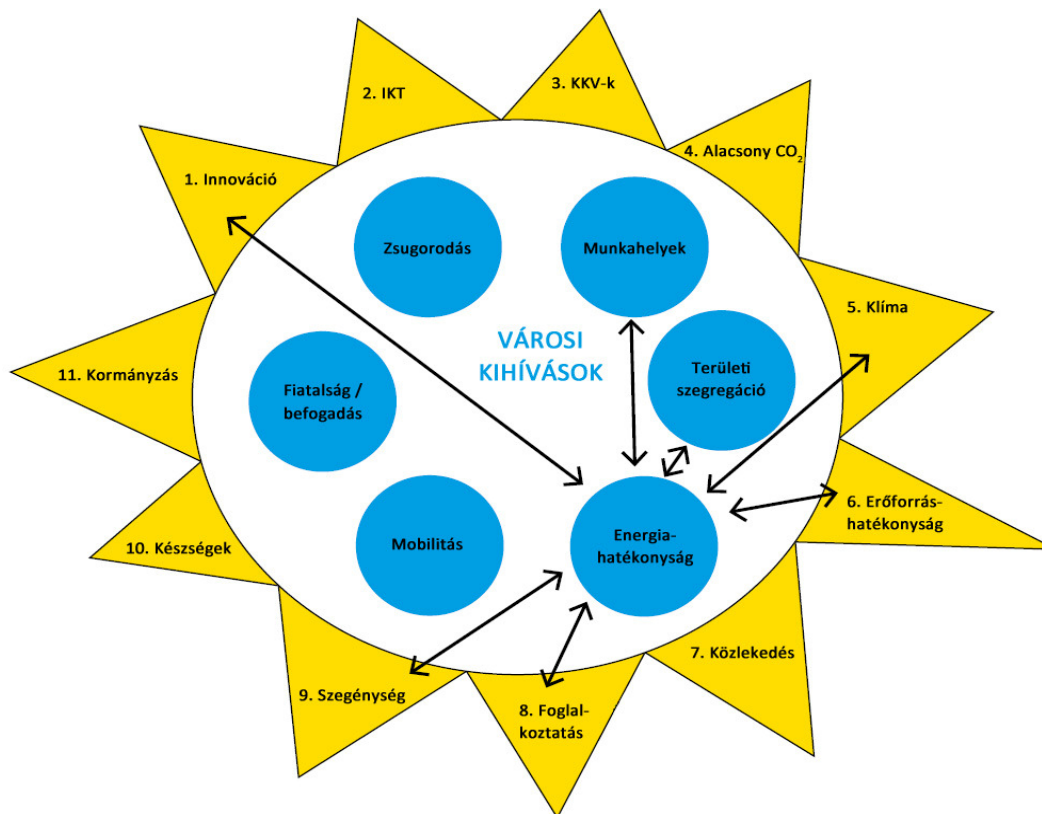
©Tanatat-Dreamstime.com

Figyelembe véve a felmerült kérdések jelentőségét és komplexitását, a hat tematikus jelentés nem akarja azt sugallni, hogy mindenre van megfelelő válasza. A jelentések arra tesznek javaslatot, hogy a városok maguk **miket** tehetnek a pozitív változások érdekében, illetve más szinteken milyen változások szükségesek, és arra is kitérnek, hogy ezek a változások **hogyan** érhetők el. Ezekre az ötletekre úgy kell tekinteni, mint az európai városok (remélhetőleg) válság utáni időszakának prioritásairól szóló, a következő Unió tervezési időszakba átvetendő vita részeire.

A következő diagram azt mutatja, hogy a városi problémákkal foglalkozó integrált stratégiák, amelyekkel a munkacsoportok foglalkoznak, hogyan tudnak eredményeket felmutatni az Európai Bizottság Közös Stratégiai Keretének (KSK) tizenegy stratégiai célkitűzése tekintetében. A diagram azt is bemutatja az energiahatékonyság példáján, hogy hogyan lehet a munkacsoportok közötti néhány fő kapcsolódási pontot megtalálni és megerősíteni.

Kapcsolatok a 11 KSK tematikus cél és a városi kihívások között

(Az energiahatékonyság példáján)

Ugyanakkor a **városi** integrált fenntartható fejlesztés fő hozzáadott értéke pontosan abban rejlik, hogy a városok maguk is képesek olyan integrált politikák kialakítására, amelyek az egyes városok specifikus problémáihoz szabottak. Ez azt jelenti, hogy képesnek kell lenniük a szakpolitikák közti pozitív szinergiákra építeni, miközben enyhítik azokat a negatív hatásokat, amiket az egyes szakpolitikák okoznak más területeken (pl. a gyors gazdasági növekedés hatását a környezetre). A városok elegendő mozgástérrel kell, hogy rendelkezzenek ahhoz, hogy reagálni tudjanak a helyi igényekre, ha ki akarják használni a helyi lakossággal való kapcsolattartásban rejlő potenciáljukat, és támogatni akarják az Európa 2020 stratégia sikeres megvalósítását. Ez azt jelenti, hogy az egyes nemzeti és regionális operatív programokban meghatározott átfogó célkitűzéseken belül minden városnak el kell tudnia dönteni, hogy *mely kihívások* és tematikus

célkitűzések a legfontosabbak a számára, ezek *fontossági szintjét* (más szavakkal az ezekhez rendelt pénzügyi források nagyságát), és hogy *hogyan* lehet legjobban kezelni őket integrált módon (specifikus stratégiák). Ez vonatkozik az összes új, integrált fenntartható városfejlesztési eszközre: önálló programok, dedikált tengelyek a programokon belül, Integrált Területi Beruházások és Közösségvezérelt Helyi Fejlesztések.

Az érdeklődő olvasó gyors képet kaphat a dokumentumok tartalmáról az azok elején található rövid összefoglalókból és vezetői összefoglalókból. Jelen dokumentum további részében ezekből emelünk ki néhány fő pontot, különös tekintettel azokra, amelyek fontosak lehetnek azoknak a városoknak, amelyek érdekeltek az integrált fenntartható városfejlesztés támogatásában az EU programok következő ciklusában.

A városi stratégiák fókuszálása a változás eszközeire

A holnap városai az URBACT számos egyéb tematikus jelentéséhez hasonlóan azzal indít, hogy kihangsúlyozza a városok relatív fontosságát és az itt koncentrálódó problémák és lehetőségek mértékét.

„Az európai lakosság több mint kétharmada városokban él. A városok azok a helyek, ahol a problémák kialakulnak, és a megoldások megszületnek. Termékeny talajt jelentenek a tudománynak, technológiának, kultúrának, innovációnak, az egyéni és közösségi kreativitásnak, valamint a klímaváltozás hatásai mérséklésének is. Mindemellett a városok azok a helyek, ahol olyan problémák is koncentrálódnak, mint a munkanélküliség, szegregáció és a szegénység”

Johannes Hahn. *A holnap városai* előszavában.

Vajon a kihívások globális jellege miatt mondhatjuk-e, hogy a városok a központi szereplők? Vagy a városok egyszerűen csak egy könnyörtelenül kibontakozó dráma színterei? Valójában milyen változta-

tásokhoz rendelkeznek elég hatalommal, és ezt hogyan tudják érvényesíteni? A legtöbb tematikus jelentés az „új realizmusnak” nevezhető megközelítéssel vizsgálja ezeket a kérdéseket, és az egyes problémák természetének és gyökerének mélyebb vizsgálatát tartja szükségesnek. Ehhez azonban intelligensebb rendszer és jobb mutatószámok kellenek.

Egy szélesebb körű stratégiai vizsgálat különösen fontos ahhoz, hogy lássuk, mekkora a mozgástere a városoknak a gazdasági versenyképesség, valamint a hosszú távú demográfiai folyamatok befolyásolása terén. *A holnap városai* például kimondja, hogy „a különböző európai városok GDP növekedésében lévő különbségek 74%-át az országok közti növekedési ráta különbsége teszi ki”.

Ez tükröződik a *Több munkahely: jobb városok* tematikus jelentés eredményeiben is, amely rámutat, hogy „míg a gazdasági fejlődés és a foglalkoztatás egyes európai városokban normális városi funkciónak számít, addig más városokban nem. Sok város nem rendelkezik a változtatásokhoz szükséges szakpolitikák befolyásolásának eszközeivel, mivel több lényeges szakpolitikai döntés nemzeti vagy nemzetközi szinten születik” (Campbell et al. 2013:11). Ennek ellenére a tematikus jelentés nem azt javasolja, hogy „dőljünk hátra és ne csináljunk semmit”. Ha például a városoknak csak 26%-nyi mozgástere lenne, akkor még inkább indokolt a stratégiai gondolkodás, azokra a területekre fókuszálás, amelyre van némi befolyásuk, és a „fontossági sorrend felállítása arra, hogy a maximális hatás elérése érdekében mit és hogyan szándékoznak tenni”. (uo.)

Ez a téma felmerül a zsugorodó városokkal kapcsolatos vizsgálatokban is. A holnap városai a zsugorodásnak két kategóriáját különbözteti meg: első csoportba tartoznak azok a kis- és középvárosok, amelyek gazdasága erős ugyan, mégis a lakosságuk várhatóan csökkenni fog a nagyobb, nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező nagyvárosokba vándorlás miatt. A jelentés emellett érvel, hogy „a megfelelő intézkedésekkel ez a fajta zsugorodás nem feltétlenül jelent problémát”. Ugyanakkor sok város Közép- és Kelet-Európában, Nyugat-Európa periférikus területein, és számos régi ipari térségben összetett gazdasági és demográfiai hanyatlással küzd, melynek kezelése igen nagy kihívás.

Az URBACT zsugorodó városokkal kapcsolatos tematikus jelentése rámutat arra, hogy a problémára adott leggyakoribb válasz a tagadás. A tanulmány számos esetet bemutat, amelyek alátámasztják, hogy az új gazdasági fejlődés nem lehet a hanyatlási ciklus visszafordítására adott egyetlen válasz. Többszörösen bizonyított tény, hogy a nagyszabású állami beruházások és az óriási infrastrukturális projektek önmagukban nem képesek megfordítani az ipari szerkezetváltás és demográfiai változás negatív hatásait. A jelentés megállapítja, hogy „sok zsugorodó város fordít hatalmas összegeket arra, hogy fenntartsa vagy megőrizze stratégiai fontosságúnak vélt társadalmi-gazdasági eszközeit, és közben továbbra is olyan célokat fogalmaz meg, amelyek sokkal inkább a város virágzó múltjához, semmint valószínűsíthető jövőjéhez köthetők” (Schlappa & Neill, 2013:12).

A munkacsoport a növekedés-orientált tervezés helyett az „okos zsugorodás” paradigmaváltására szólít fel (uo.: 12), amely lehetővé tenné a városi fejlődés és hanyatlás ciklikus természetének felis-

merését. Egy olyan tervezési modell bevezetése volna szükséges, amely segíti a zsugorodó városokat abban, hogy el tudják helyezni magukat fejlődési ciklusukon belül, és amely ösztönözné a város jövőjének újragondolását eszközeik és lehetőségeik sokkal realisabb figyelembe vételével. Alapvetően egy ilyen újragondolási folyamatnak két dimenziót kell tekintetbe vennie: először is a tágabb regionális és nemzeti összefüggéseket, amelyben a város működik; másodsor a helyi érintettekkel folytatott valós párbeszédet. A tanulmány további példák segítségével illusztrálja, hogy miért és hogyan alakították át egyes városok a fizikai környezetüket és szolgáltatásaikat az idősödő korosztály szükségleteit kiemelten szem előtt tartva.

Az URBACT *Európa városainak megosztottsága ellen* című tematikus jelentése szerint a szegregálódó, hátrányos helyzetű városrészek problémája nem kezelhető kizárólag a városok által közvetlenül kontrollált szakpolitikákkal. Ez azt jelenti, hogy esetenként a városoknak ki kell lépniük a felsőbb közigazgatási szintek által számukra kijelölt szűk területről. A jelentés arra ösztönzi a városokat, hogy lobbizzanak a számukra megfelelő nemzeti szintű szakpolitikákért, és ezzel egy időben engedjenek teret az érintettek részvételével megvalósuló alulról jövő városrehabilitációs politikának és programoknak.

Az összes tematikus jelentés megállapítja, hogy *A holnap városai* által azonosított kulcs-kihívások kezelésének kiinduló pontja egy részvételen alapuló, stratégiai újraértékelés, ami feltárja azokat a valós akadályokat, amelyekkel a városoknak szembeülni kell, valamint azokat a számukra elérhető eszközöket, amelyekkel képesek a kívánt változást előidézni.

A szakpolitika és a cselekvések közötti szakadékok áthidalása

Az Európai Bizottság következő költségvetési ciklusra vonatkozó javaslatainak egyik fő célja az eredmény-orientáltság, amit a programok stratégiai fókuszának és a szakpolitikák koordinációjának és integrációjának erősítésével kíván elérni. Az ERFA költségvetésének legalább 5%-át minden tagállamnak a fenntartható városfejlesztés integrált akcióinak finanszírozására kell fordítani. Ugyanakkor az URBACT tematikus jelentései rámutatnak arra, hogy az integráció értelmezésének a jelenleginél árnyaltabb és kidolgozottabb formájára van szükség.

Először is minden jelentés integrált megközelítés alkalmazását javasolja a különböző tématerületeken vagy kihívásokon belül. A *Több munkahely: jobb városok* című jelentés kidolgozott egy olyan keretrendszert a városok munkaerőpiacainak elemzésére, amely segít beazonosítani és priorizálni azokat a szakpolitikai eszközöket, amelyek alkalmazásával a legnagyobb az esély hosszú távú eredmények elérésére a munkahelyteremtés területén.

A következő ábra, amit a *Több munkahely: jobb városok* (Campbell et al. 2013) című jelentés tartalmaz, azt mutatja be, hogy a gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos politikákat integráltan kell kezelni a munkaerőpiaccal foglalkozó politikákkal. Ez magában foglalja a legkülönbézetesebb érintett csoportok bevonását is, amelyek lehetnek többek között magáncégek, nagy állami intézmények, gazdaságfejlesztő cégek, kutatóintézetek, kereskedelmi kamarák, egyetemek, iskolák, képzési intézmények, szociális szolgáltatók stb. Mindazonáltal ez a fajta tematikus integráció alapvetően egy adott városi probléma – ebben az esetben a munkanélküliség – kezeléséhez szükséges legfon-

tosabb politikákra és szereplőkre fókuszál még akkor is, ha ez a város átfogóbb stratégiájába van beágyazva.

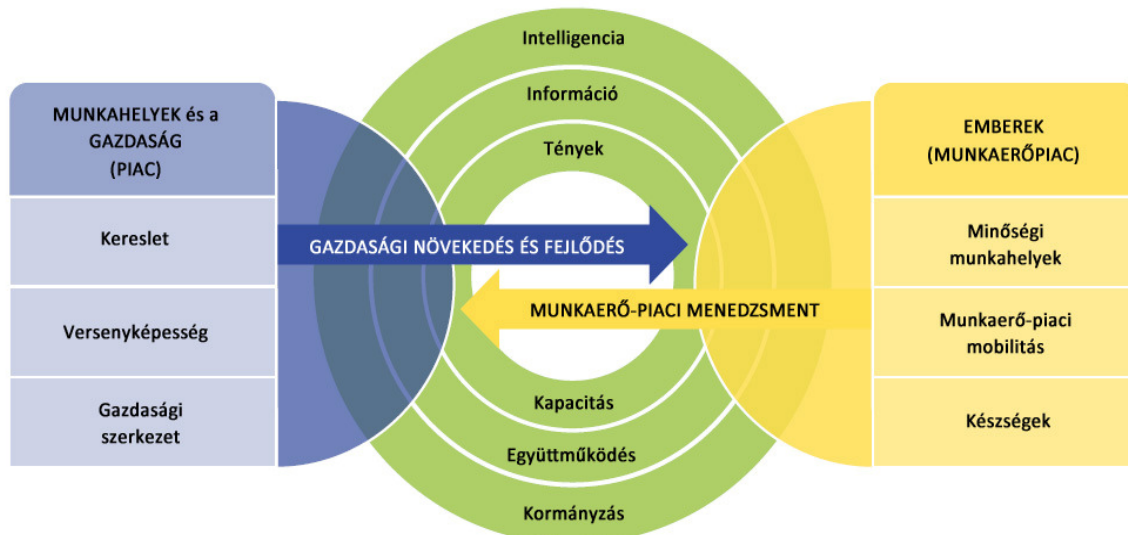
Egy adott problémának ez a fajta integrált, rendszerű megközelítése nagyon hasznos lehet azon városok számára, amelyek abban gondolkodnak, hogyan lehetne a 2014-2020-as költségvetési ciklus integrált fenntartható városfejlesztést célzó új eszközeit (pl. integrált területi beruházások és a közösségvezérelt helyi fejlesztések) a leghatékonyabban használni. Ez alapján a városoknak nem kell túlvállalniuk magukat azzal, hogy megpróbálnak mindent egyszerre kezelni, hanem használhatják a Bizottság által ajánlott integrált területfejlesztési eszközöket úgy, hogy korlátozott számú stratégiai célra koncentrálnak integrált módon mindaddig, amíg ez beleillik a város átfogó stratégiájába.

Másrészt a jelentés rendkívül szemléletes példákat hoz a különböző szakterületek horizontális együttműködésében rejlő lehetőségek szemléltetésére. Az URBACT *Energiahatékonyság-növelés az európai városokban* című tanulmánya szerint a már meglévő épületek energiahatékonysági átalakítása jelenti „az egyik legnagyobb és legfontosabb lehetőséget Európa számára a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés terén” (Owen Lewis et al. 2013:25). „Az energiaköltségek csökken[t]ése vállalkozások és háztartások számára minden jövedelemszinten a károsanyag-kibocsátás csökken[t]ését és az energiabiztonság javulását is jelenti” (uo.). A becslések szerint ez a szakpolitika 760 000 – 1 480 000 munkahely teremtését eredményezheti (Copenhagen Economics 2012:6). Valójában az összes jelentés azt a fejlesztési utat támasztja alá, amelyben a fenn-

tartható városfejlesztési stratégiák együttesen kezelik az Európa 2020 stratégia környezeti, társadalmi és gazdasági pilléreit. Mindemellett nagyfokú

rugalmasság szükséges ahhoz, hogy egy stratégia képes legyen reagálni a helyi szükségletekre és körülményekre.

Munkahelyteremtéssel kapcsolatos városi akciók vázlata

Forrás: Campbell, M. & Partridge, A., Soto, P. (2013)

Harmadrészt, és valószínűleg ez a legkevésbé nyilvánvaló, több jelentés rámutat arra, hogy számításba kell venni a különböző szakpolitikák egymásra gyakorolt lehetséges negatív hatásait is, amit a szűk ágazati gondolkodás eredményezhet. A *Tudatos közlekedés* című jelentés például bemutatja, hogy a rosszul tervezett városi tömegközlekedés „mobilitási szegénységhez vezethet, ami gyorsíthatja a munkanélküliség súlyosbodását, a leromlott városrészek kialakulását, növelheti a társadalmi kirekesztést és a térbeli szegregációt, és súlyosbíthatja a rossz egészségügyi állapotokat” (Enemark & Kneeshaw 2013:9). Ehhez hasonlóan, az *Energiahatékonyság növelése* című tanulmány hangsúlyozza, hogy a háztartások 12%-a él energiaszegénységben, és ez „hatással van az egészségügyi ellátás hatékonyságára, a gyermekszegénységre, az oktathatóságra és a termelékenységre egyaránt” (Owen Lewis et al. 2013:31). Éppen ezért a csak egy bizonyos tematikus célkitűzésre fókuszáló fenntartható városfejlesztési stratégiákat ezekre a lehetséges

negatív mellékhatásokra figyelemmel kell megtervezni. Továbbá fel kell tárni a megfelelően átgondolt integrációból származó potenciális nyertes-nyertes szituációkat és előnyöket is (az érintettek bevonásával, mint ahogyan az a 2. fejezetben olvasható). Ismételten: a városoknak szükségük van egyfajta rugalmasságra ahhoz, hogy kreatívan élhessenek a tematikus korlátokat átlépő, az eredményeket és hatásokat megsokszorozó eszközökkel.

Végezetül, a legtöbb jelentés mellett érvel, hogy *A holnap városai* jelentésben azonosított városi kihívásokat kezelő szakpolitikáknak szélesebb körű többszintű stratégiákba ágyazottan kell működniük. Például az *Európa városainak megosztottsága ellen* című jelentés szerint „sok probléma nem konkrétan a hátrányos helyzetű területeken keletkezik, hanem a szélesebb társadalom szerkezeti problémáinak vagy fejlődési folyamatainak az eredménye. Ennélfogva ezeket a problémákat nem lehet kizárólag azokon a területeken kezelni, ahol a leglátvá-

nyosabban jelentkeznek, hanem többszintű beavatkozási eljárásra van szükség” (Colini et al. 2013:6). A városoknak elsősorban figyelembe kell venni „az adott területek típusait és problémáit – például ezek zsák-, vagy átmenő forgalmú területek? Másodsorban meg kell érteni a folyamatok dinamizmusát – melyik irányba tartanak? ... A városok egyik tipikus hibája, hogy a városrészeket statikus intézkedések alapján ítélik meg, és olyan szakpolitikákra fókuszálnak, amelyek aláássák az adott terület dinamikus értelemben vett szerepét a város életében.” (uo.)

Következésképpen szükség van hely-alapú (place-based) városrész politikákra, de ezek önmagukban csupán a mélyebb strukturális problémák elfedéséhez és a város más részeire történő exportálásához elegendőek. Ebben az összefüggésben a Bizottság integrált fenntartható városfejlesztéshez alkalmazandó új eszközökkel kapcsolatos javaslatai új lehetőséget teremtenek a második generációs többszintű integrált stratégiák számára a hely-alapú, az ember-alapú megközelítést, vagy ezek kombinációját alkalmazó városok megosztottsága helyett. A jelentés továbbá körvonalazza azokat a kulcselemeket, amelyeket egy ilyen stratégiának tartalmaznia kell.

Az összes tematikus jelentés amellet érvel, hogy a fő városi kihívásokra való tényleges hatásgyakorlás attól függ, hogy mennyire jó a vertikális kapcsolat a városi, regionális és országos stratégiák között. Néhány európai országban ezek a

kapcsolatok viszonylag jól megalapozottak és a városok beágyazódnak a regionális és nemzeti hálózatokba. Azonban az országok többségében tapasztalható jelentős szakpolitikai hézagok megnehezítik a városok számára a teljes hatás elérésére alkalmas kezdeményezések megtételét. A következő EU-s költségvetési ciklus programjai lehetőséget nyújtanak e hézagok áthidalására regionális és nemzeti szinten.

Barcelona. ©Petar Neychev-Dreamstime.com

A meglévő erőforrások valós igényekhez igazítása

A tematikus jelentések eltérő módon értékelik a válság jelenlegi szakaszát jellemző megszorító politikákat. Egyrésztől egyes dokumentumok a környezeti beruházásokban rejlő hatalmas lehetőségekre emlékeztetnek – beleértve a gazdasági, munkahelyteremtési és társadalmi lehetőségeket. Emiatt az *Energiahatékonyság növeléséről* szóló jelentés a meglévő épületállomány-felújítások mértékének növelése mellett érvel.

A jelentések nagy része rámutat azonban arra a tényre, hogy van még mozgástér a társadalmi és környezeti eredmények javításában a jelenleg rendelkezésre álló források felhasználásával. A *Tudatos közlekedés ösztönzéséről* szóló jelentés szerint például az infrastrukturális beruházások, főleg a közösségi közlekedés területén, sok városnak még mindig fontosak, de a megszorítások idején ezt ki kell egészíteni környezetbarát közlekedési megoldásokkal. Közös tanulási folyamat eredményeképpen olyan mobilitás-kép kialakítása szükséges, amelyben egyensúlyban vannak a nagy infrastrukturális projektek és az okos megoldások.

A jelentés elfogadja, hogy a közösségi infrastruktúra normái és minősége jelentősen eltér az egyes városokban, és hogy a közép- és kelet-európai országok városainak még mindig nagy szükségük van az infrastrukturális beruházásokra. Mindazonáltal, a jelentés ötletes példák sorával szemlélteti, hogy a városok hogyan tudják optimalizálni a meglévő infrastruktúrák használatát, jobban megtervezni a közösségi tereket és átvenni kipróbált és működő megoldásokat az ebben élenjáró városoktól.

A *Több munkahely: jobb város* jelentés hasonló gondolatmenetet követ: „Kevesebbet kell tennünk – de jobban. A cselekvésünk **módját** kell megváltoztatni, átalakítani a napi gyakorlatunkat és megváltoztatni azt, ahogyan kapcsolatainkat használjuk és fejlesztjük” (Campbell et al. 2013:43). Ez a tudás és ismeretanyag sokkal hatékonyabb megosztását és a jobb kormányzás által az érintett szereplők mobilizálását hozhatja – olyan változásokat, amelyeket gyakran nehezebb elérni, kevésbé kézzelfoghatók, láthatók vagy mérhetők, mint átadni egy új épületet vagy utat.

©Pichayasri - Dreamstime.com

Az *Európa városainak megosztottsága ellen* címet viselő jelentés szintén amellet érvel, hogy a drága, nagyszabású épületbontások nem mindig a legjobb megoldás a leszakadó városrészek számára. A rom-

bolás sokszor épp a város azon kudarcának eredménye, hogy integráltan alkalmazza a puha és kemény beavatkozásokat, amelyek így több lehetőséget nyújtanak a hátrányos helyzetű városrészek és lakóik számára.

A Zsugorodó városok és demográfiai változás című jelentés tárgyalja a használaton kívüli területek és épületek ideiglenes használatbavételének ösztönzését, valamint a használaton kívüli eszközök/vagyon promócióját a piaci újrapozícionálás céljából és a szolgáltatások kínálatának bővülése érdekében. A városok megtarthatják a versenyelőnyüket azáltal, hogy a szolgáltatásokban a minőséget részesítik előnyben a mennyiséggel szemben, valamint azzal, hogy a szomszédos területekkel való jobb együttmű-

ködések által elkerülik a létesítmények duplikálását eredményező felesleges beruházásokat. A barnamezős fejlesztések PPP konstrukcióban a legköltséghatékonyabbak, és olyan közepes értékű területekre fókuszálnak, amelyek a kereskedelmi életképesség határán vannak.

A városok jó helyzetben vannak ahhoz, hogy végiggondolják, hogyan lehet a meglévő erőforrásokat hozzáigazítani a valós igényekhez. A városi fiatalok támogatásáról szóló jelentés szerint „a polgárokhoz legközelebb álló demokratikusan elszámoltatható kormányzati szint kulcsszerepet játszik a lakosság és a kormányzat közötti kapcsolatok erősítésében és a közszolgáltatások újraformálásában” (Adams és Arnkil 2013:41).

A változás igazi gátjainak kezelése

Számos tematikus jelentés rámutat arra, hogy nem elegendő egy probléma technikai megoldásának ismerete, mert különböző gátak vagy akadályok hátráltathatják a piacot vagy a demokratikusan megválasztott politikusokat annak gyakorlati megvalósításában.

Az *Energiahatékonyság növelése* jelentés rákérdez arra, hogy „miért van az, hogy már bizonyított költséghatékony technológiák a legjobb esetben is csak lassan terjednek el?” (Owen Lewis et al. 2013:14). A jelentés számos piaci problémát említ, mint a kezdeti beruházások mérete és a megtérülési idő hossza (és bizonytalansága); a megbízóügynök probléma, ami miatt az energiatakarékoság haszna nem ahhoz megy, aki a beruházást megvalósítja; és a tény, hogy az externáliák, például a hatás a munkahelyekre és egészségre nem jelennek meg az egyenletben. Ebben a tekintetben biztosan segítene, ha javulna a szakpolitikákon átívelő vagy közös célokat szolgáló folyamatok (mint például a CO₂ kibocsátás csökkenése, egészségi és munkahelyi hatások, társadalmi kohézió és közterek fejlődése) előrehaladásának vagy megtérülésének mérése konkrét mutatókkal. A jelentés egy olyan „változási agenda” mellett érvel, amely kombinálja a kedvezőbb „nemzeti ösztönző kereteket a piaci tehetetlenség ellensúlyozása érdekében, biztosítja az ellátást és megkönnyíti a saját tőke rendelkezésre állását” (uo.: 8). Az energiahatékonysági felújításokhoz kötődő célok égisze alatt a városoknak integrált városrész-felújítási akcióterveket kellene készítenie.

A *Tudatos közlekedés* jelentés kihangsúlyozza, hogy a piac hiányosságai mellett az infrastrukturális fejlesztéseket meghatározó hagyományos közpolitikák sem oldották meg a legtöbb város közlekedési

gondjait. Ezek általában a túl sok autóra, a szűk keresztmetszetekre, a CO₂ kibocsátásra és környezetszennyezésre szűkülnek le, társulva bizonyos csoportok és városrészek közlekedési szegénységének kérdésével. A jelentés szerint a probléma mélyebben gyökerezik: a társadalom egészének közlekedéssel kapcsolatos általános gondolkodásmódjában, hozzáállásban. Így a kérdés inkább az, hogy a város mit tud tenni azért, hogy ez a gondolkodásmód megváltozzon egy olyan új közlekedési szemlélet irányába, amelyben nagyobb prioritása van az életminőségnek és a közterek minőségnek, és ezáltal zöldebb döntések meghozására ösztönzi az embereket és a vállalkozásokat.

A jelentés bemutat néhány ötletes példát arra, hogy a városok hogyan érték ezt el, és rámutat egy sor intézkedés szükségességére, mint például a kapacitásfejlesztésre, új üzleti modellek kialakítására, partnerség létrehozására a kockázatok és hasznok jobb megosztása érdekében, a tárcák közötti gátak lebontására valamint ún. változásmenedzserek alkalmazása, akik a közlekedéssel kapcsolatos közös elképzelés kialakítása érdekében a helyi érintettek széles körének bevonásáról gondoskodnak.

A zsugorodó városok hasonló kihívással küzdenek, amelyek kezelése csak a dilemmákból kivezető új utak és módszerek kialakítása által látszik lehetségesnek. A gondolkodási folyamatnak egy lépéssel korábbról kell indulnia: meg kell határozni a város helyzetét annak fejlődési ciklusában, és kidolgozni azokat az eszközöket, amelyek a jövőt szolgálják, és nem a múltat. A helyi vezetőknek be kell vonni a lakosságot a párbeszédbbe, ezáltal érthetik meg a problémákat és trendeket, még mielőtt kialakítanák a fejlesztés új irányait. Emellett új szövetségeket is kötniük kell.

Befektetés az emberekbe

A tematikus jelentések szerint egyre többen ismerik fel, hogy a városok hosszú távú versenyelőnyének forrása sokkal inkább az emberekbe való befektetés, mintsem kizárólag az épületek és területek fizikai fejlesztése. Humán tőke, társadalmi tőke és jó kormányzás – úgy tűnik, ezek azok a modern hívószavak amelyek bevonzzák a vállalkozásokat, a befektetéseket, és a még több tehetséges embert a fejlődés virtuális spiráljába.

A *Több munkahely: jobb városok* tematikus jelentés például tartalmaz egy „humán agendát” (Campbell et al. 2013:25), amely beazonosítja a városi munkaerőpiac fejlesztésének három fő beavatkozási területét (a munka minősége, a munkaerő mobilitása és a képzettségi szintje). Az ezeken a beavatkozási területeken eszközölt fejlesztésekkel biztosítható egyrészt, hogy a városi növekedés valós lehetőséggé váljon a helyiek számára, másrészt a társadalom további polarizálódásának megakadályozása, mely problémával egyébként a többi jelentés is foglalkozik. A tanulmány szerint a képzettség szintje meghatározó a regionális gazdaság teljesítményére nézve, de önmagában a magasabb képzettség nem elégséges a fejlődéshez. Legalább ilyen fontos a helyi lakosok szakképzettséget igénylő munkákhoz való hozzáféréseinek és szakmai előmenetelének a biztosítása.

Hasonlóképpen, a városi fiatalokkal foglalkozó tematikus jelentés szerint „egyre inkább alátámasztott, hogy azok a legsikeresebb városok, amelyek maximalizálni tudják a humán tőkében rejlő potenciálokat. Az európai demográfiai trendek tükrében ez azt jelenti, hogy képesek vagyunk megtartani, vonzani és mobilizálni a tehetséges fiatalokat.” (Adams & Arnkil 2013:9) Ezzel ellentétben azonban néhány európai országban a fiatalok körében a munkanélküliség meghaladja az 50%-ot, mely koc-

kázat tartósan fenyeget egy egész generációt. A jelentés tárgyalja, hogy a válság drámaian rontott a helyzeten, ám a gazdasági növekedéshez való visszatérés nem fogja tudni megállítani azokat a hosszú távú tendenciákat, amelyek a városi fiatalok jelentős hányadának leszakadását és elégedetlenségét okozzák.

Az emberek meghatározó tényezőt jelentenek a városi energiahatékonyságban és mobilitásban, mivel a városlakók változó magatartásán múlik, hogy siker vagy kudarc lesz-e a háztartási energiafogyasztás csökkentésére, vagy a környezetileg fenntartható közlekedési módok támogatására irányuló szakpolitika. A fizikai beruházások fontos kísérő eleme tehát az energiafogyasztókkal és a közlekedés résztvevőivel kezdeményezett párbeszéd, vagy az alternatív megoldásokkal kapcsolatos képzés. Szükség lehet továbbá a piac kínálati oldalának ösztönzésére az energiatakarékos anyagok, berendezések és szolgáltatások bevezetése érdekében.

Az összes jelentés nyomatékossítja az embernek, mint szoft-tényezőnek a fontosságát, ami meghatározza a jó kormányzást. A jó kormányzás az összefoglaló neve azon jól ismert alapelveknek, melyek a városi vívmányokkal és az URBACT módszerekkel azonosíthatók. Ilyenek például az érintettek széleskörű és szisztematikus bevonása, partnerség, az ágazatok közti falak lebontása, többszintű kormányzás és döntéshozatal, vagy a szigorú stratégiai elemzés. Ezen szoft tényezők összegyűjtése és hatékony stratégiák kidolgozása azonban paradigmaváltást és kapacitásnövelést feltételez – nem csupán helyi szinten, hanem az érintettek minden szintjén. Az ERFA-nak, ami hagyományosan a beruházások fizikai oldalára fókuszál, biztosítani kell, hogy ezen szoft elemek megfelelő hangsúlyt kapjanak az integrált fenntartható városfejlesztési stratégiákban.

A városi innovációs bróker új típusának megteremtése

Valamennyi tematikus jelentés egybehangzó megállapítása, hogy a korábbi politikák szimpla kiterjesztése és a „szokásos üzletmenet” folytatása többé nem lehet alternatíva. Érvelésük szerint egy sor kényszerítőerő egyre jobban sürgeti a városok szerepének újragondolását, revízióját. Alább olvasható néhány:

- A városokat alakító globális hajtóerők, a köztük lévő kölcsönhatások és a városi vezetők számára hagyott mozgástér mélyebb megértése.
- A közpénzek csökkenése, amely a válság e szakaszában végrehajtott megszorító politikák következménye.
- A már ismert megoldások gyakorlatba történő átültetésének gazdasági, társadalmi, pszichológiai és politikai akadályai.

A *Városi fiatalság támogatása társadalmi innovációval* című tematikus jelentés szerint a társadalmi innováció segíthet a városoknak az előző fejezetben említett számos szoft elem átvételében és változást előidéző tudó strukturált megközelítéssel alakításában. A jelentés gyakorlati példákat tartalmaz arra, hogyan érhetnek el a városok javulást a sikeres társadalmi innováció hat alábbi kulcsfeltételében: új ötletek generálása, hozzáférés a szaktudáshoz, új tudás/tény-alap, közös munka az összes érintettel, a szolgáltatásnyújtás új modelljei, okos finanszírozás.

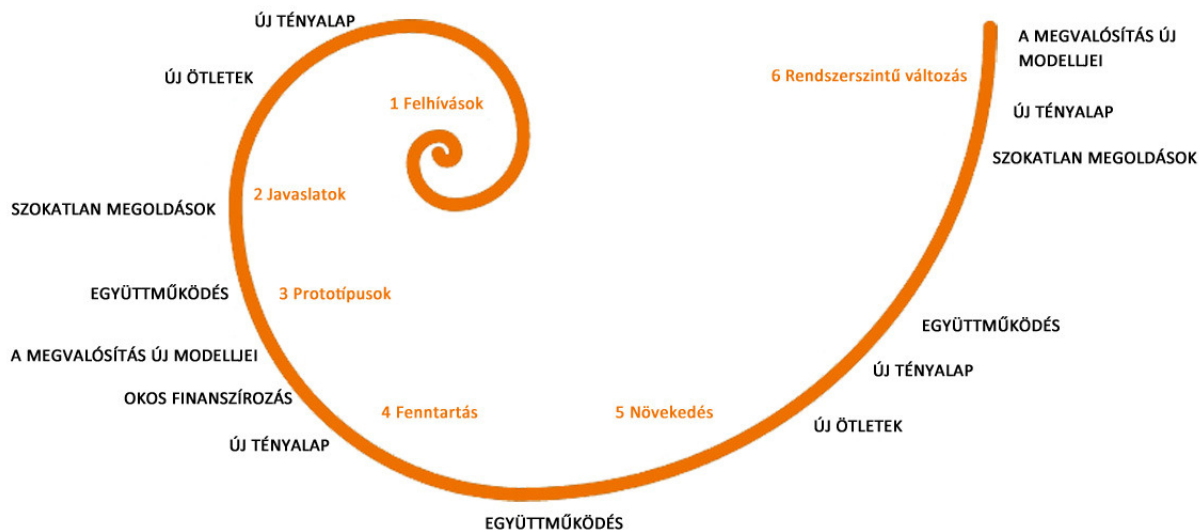
A leglényegesebb azonban az az érv, hogy a városoknak időről időre megfelelő kombinációban mozgósítaniuk kell ezeket az összetevőket annak érde-

kében, hogy kialakuljon egyfajta innovációs spirál. Ahogyan a következő diagram mutatja, a változás kicsiben kezdődik, az eredeti ötletre való felhívással, kísérleti javaslatokkal, prototípusok tesztelésével, majd a beavatkozások szintjének fokozatos növelésével jut el a rendszerszintű változásokig. Az uniós források jövőbeli felhasználásával kapcsolatos tanulságok eléggé egyértelműek a városok számára. Sokkal szorosabb, szervezettebb kapcsolatra van szükség a kísérleti tapasztalatcsere és együttműködési programok, a kisléptékű innovatív akciók, valamint az ún. mainstream, vagy fősodorba tartozó strukturális beruházások között.

A társadalmi innováció magában foglalja a fogyasztók, a szolgáltatók és a munkavállalók, valamint az állami, a magán és a társadalmi gazdaság ágazatai közötti kapcsolat újfajta felfogását. A köz- és a magánszféra dolgozói és szolgáltatói alapos tudással rendelkeznek a dolgok működéséről. Másrészt a háztartások és az állampolgárok képesek elsajátítani egy sor olyan összetett funkciót, mint például a háztartás működtetése, és ezen felül számos szerepet betöltenek, mint például az aktív fogyasztó, vagy az önkéntes szerepét. A társadalmi innováció célja a rendszer szereplőiben rejlő összes lehetőség, potenciál mobilizálása. A köz-, magán- vagy társadalmi gazdaság karikírozása, jó vagy rosszként történő megítélése helyett igyekszik ezeknek a területeknek, valamint a háztartási gazdaságnak a metszetében új együttműködési formák kialakulását és elterjedését ösztönözni.

A társadalmi innovációs folyamat felelevenítése: kritikus elemek

Young Foundation (Adam, E & Arnkil, R., 2013:33) alapján

A *Városi fiatalság támogatása társadalmi innovációval* című tematikus jelentés szerint „a jövőben nagy valószínűséggel azok lesznek a hatékony önkormányzatok, amelyek nem maguk akarnak mindent megvalósítani, ellenőrizni és finanszírozni. Sokkal inkább egyfajta közvetítő szerepet játszva teszik lehetővé, hogy az összes érintett a legtöbbet ki tudja hozni magából.” Amint azt korábban említettük, nem a pénzügyi források mértéke jelenti az elsődleges kihívást, hanem a források felhasználásának módja. Hogyan szolgálhatják jobban ezek a pénzek „új és erősebb/hatékonyabb kapcsolatok kialakulását az összes állampolgárral, beleértve a fiatalokat is. Ez az érintettek mozgósítását fogja jelenteni – szolgáltatókat, döntéshozókat, szülőket és fiatalokat – a támogató szolgáltatások bizalom és a korlátos erőforrások optimalizálásán alapuló új generációjának megtervezésére és megvalósítására. Ez a mi összetartó holnap városa jövőképünk” (uo.: 41).

Ugyanezek az elvek érvényesek a hagyományos gazdasági tevékenységek hanyatlásával érintett

városok újrapozicionálásánál, amelyeknél alapvető szükséglet, hogy innovációkkal, valamint a változó összetételű lakosság számára kitalált új szolgáltatásokkal vezessék át a várost a múltból a jövőbe. Remélhetőleg a városok számára hasznosak és használhatók lesznek az Európai Bizottság integrált és fenntartható városfejlesztésre javasolt új eszközei.

©Pichayasri - Dreamstime.com

Következtetések: néhány ötlet a következő generációs integrált és fenntartható városi fejlődéshez

A *jövő városai* jelentés figyelemfelkeltő felhívás. Az európai városok csodálatos lehetőségekkel rendelkeznek, ugyanakkor ezeket a lehetőséget veszély fenyegeti. A válság számottevően rontotta a helyzetet, és dramatikusan visszaszorította a városok számára elérhető forrásokat. A legtöbb veszélyforrás azonban mégis azoknak a hosszú távú folyamatoknak köszönhető, amelyek sokkal korábban kezdődtek. Mindezek értelemben, ha megpróbáljuk úgy folytatni a dolgokat, mintha semmi sem történt volna, akkor a homokba dugjuk a fejünket.

Mind a hat tematikus URBACT jelentés, amelyre ez a tanulmány hivatkozik, egy sor specifikus példát, ötletet és javaslatot fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy a városok miként tudják a legfontosabb kihívásokat kezelni a jövőben. Valamennyinek magas prioritást kellene adni az integrált fenntartható városfejlesztés EU-s támogatásakor, legyen szó Fenntartható Városi Mobilitási Tervről, a fiatalok befogadását célzó cselekvési tervről, társadalmi és energetikai fejlesztésekkel kombinált helyi munkaerőpiaci stratégiáról.

Azoknak a városoknak, amelyek a közeli jövőben élni kívánnak az EU által felkínált lehetőségekkel, meg kell fontolniuk a következő ajánlásokat:

- **Alakítsunk ki megfelelő tudásbázist!** A legtöbb probléma, amelyekkel a városoknak szembe kell nézniük, sokkal komplexebb, mint ahogyan elsőre kinéznek. Nagyon fontos ezért, hogy a valós helyzetről minél több adat álljon rendelkezésre, és a fejlesztések háttérét adó dinamikák-

kal is tisztában legyünk. Annak érdekében, hogy a problémákat korrektül beazonosítsuk és megfelelő mélységben megértsük, a városoknak be kell vonniuk az érintetteket mind az adatok gyűjtésébe és elemzésébe, mind pedig a beavatkozások hatásainak folyamatos elemzésébe.

- **Mobilizáljunk embereket és erőforrásokat a stratégiai szintű kihívásokra!** Tekintettel a szűkös erőforrásokra, nincs értelme súlyos összegeket beruházni olyan elkülönült projektekbe, amelyek esetében nem bizonyítható, hogy hozzá fognak járulni az integrált stratégiai célokhoz. Az emberi és az anyagi erőforrásokat azokra a legfontosabb problématerületekre kell koncentrálni, ahol a legnagyobb a realitása annak, hogy a városok változásokat tudnak elérni.

- **Gondoljuk újra a lehetőségeket!** Bár különböző módokon, de valamennyi URBACT projekt megfogalmazza, hogy a városok „lehetőségstruktúráját” participatív módon újra kell gondolni és tervezni a rövid és hosszú távú trendek realisztikus értékelésének tükrében. Ennek értelmében a városoknak ideális esetben újfajta módon kell kapcsolódniuk saját lakosságukhoz, és össze kell hozniuk a szereplőket annak érdekében, hogy mozgósítsák a rendelkezésre álló erőforrásokat a valós célokkal összhangban.

- **Építsünk hidat a szintek és a szakpolitikák között!** Valamennyi projekt arra jutott, hogy az újratervezési szakaszt két módon is el kell mélyíteni: egyrészt vertikálisan meg kell erősíteni a

kapcsolatot a városi, a regionális és a nemzeti törekvések között, másrészt horizontálisan is erősíteni kell a fenntartható városfejlesztés környezeti, társadalmi és gazdasági lábai közötti multiplikációs hatását.

- **Hozzunk létre olyan egyértelmű nemzeti és régiós kereteket, amelyek felhatalmazzák a városokat a cselekvésre!** Amennyiben a városokat arra kárhoztatjuk, hogy egy felülről lefelé irányuló utasításos rendszer legalsó láncszemei legyenek, akkor sohasem fognak tudni szembenézni az őket érő kihívásokkal. Sok esetben a nemzeti és a régiós szakpolitika a leggyengébb láncszem. Meg kell ezeket erősíteni, de olyan rugalmas megoldásokkal, amelyek felhatalmazzák a városokat a cselekvésre és a helyi körülmények kreatív befolyásolására. Sőt, az is előfordul, hogy a nemzeti és a régiós szakpolitikák a fő okozói számos olyan problémának, amely a városokban megjelenik. Ilyenkor a városokra hárul az a szerep, hogy kezdeményezzék a magasabb szintű szakpolitikák megváltoztatását.
- **Bontsuk le az igazi korlátokat!** Számos munkacsoport rámutatott, hogy léteznek megoldások a problémáinkra, csak éppen bizonyos korlátok miatt ezekkel a lehetőségekkel nem tudunk élni. A korlátok egy része piaci vagy politikai természetű, ugyanakkor nagyrésztük egyszerűen a gondolkodásunkban és a hozzáállásunkban van kódolva. A smart city változásstratégiáknak be kell azonosítania és rá kell fókuszálnia azokra a korlátokra, amelyekkel minden egyes városnak szembe kell néznie, ahelyett, hogy megkérdőjelezés nélkül a legújabb fejlesztési divatokat követné.
- **Helyezzük az embereket az első helyre!** A jövő városai jelentés által beazonosított kihívásokkal való szembenézéshez sokkal inkább az emberekben rejlik a kulcs, mint a város épített környezetében. Ez a tény komoly kihívás az ERFA számára is, amely a fizikai környezet fejlesztésére koncentrál. Ezért, attól függetlenül, hogy az ERFA fog-e tudni a jövőben szorosabban

együttműködni az ESZA-val, biztosítani kell, hogy a fenntartható fejlődést célzó integrált stratégiákban legyen meg az a rugalmasság, amely lehetővé teszi a közösség-alapú és a fizikai beavatkozások intelligens kombinációját, s amelyekre így a problémák gyökerénél tudunk hatni.

- **Hozzunk létre változás-spirált!** Bár sok városban azonnali beavatkozásokra van szükség, minden tematikus tanulmány egyetért abban, hogy a gyors javítgatások hatása meglehetősen korlátozott. A legfontosabb dolog, hogy elkezdjük tolni a szekeret a megfelelő irányba, ehhez azonban pénzügyi támogatások, fizikai és közösség-alapú beavatkozások okos kombinációjára van szükség.

Az Európai Strukturális és Befektetési Alapok fontos szerepet játszhatnak abban, hogy a városok ezeket a javaslatokat átültessék a gyakorlatba. Ennek érdekében biztosítaniuk kellene az általuk nyújtott, különböző típusú és előrehaladottságú támogatási programok összhangját. Különösen fontos volna hídát emelni a korai fázisban lévő Európai Területi Együttműködési Programok, az innovatív akciók, a kutatás és fejlesztés, az integrált fenntartható városfejlesztési stratégiák és az operatív programok mainstream tengelyei között.

Végül, de nem utolsósorban ezek a javaslatok paradigmaváltásért – vagy legalábbis a gondolkodási struktúránk megváltoztatásáért – kiáltanak a várospolitikák és akciók megvalósításának minden fázisában, valamennyi szereplő számára. Ehhez célzott és minőségi kapacitásfejlesztésre, a jó gyakorlatok megosztására, illetve folyamatos tanulásra van szükség mind városi, mind régiós, mind EU-s szinten.

Az URBACT elkötelezett amellett, hogy a városokkal, a nemzeti hatóságokkal és az Európai Bizottsággal együttműködve egy ilyen rendszer kialakításáért dolgozzon a következő programozási ciklusban.

Referenciák

Adams, E. & Arnkil, R. (2013) Cities of Tomorrow – Action Today, URBACT II Capitalisation, Supporting urban youth through social innovation: stronger together, Saint-Denis: URBACT

Campbell, M. & Partridge, A. és Soto, P. (2013) Cities of Tomorrow – Action Today, URBACT II Capitalisation, More jobs: better cities – a framework for city action on jobs, Saint-Denis: URBACT

Colini, L., Czychke, D., Güntner, S., Tosics I és Ramsden P. (2013) Cities of Tomorrow – Action Today, URBACT II Capitalisation, Against divided cities in Europe, Saint-Denis: URBACT

Copenhagen Economics (2012) Multiple benefits of investing in energy efficient renovation of buildings. Impact on Public Finances, Copenhagen

Enemark, A. & Kneeshaw, S. (2013) Cities of Tomorrow – Action Today, URBACT II Capitalisation, How cities can motivate mobility mindsets, Saint-Denis: URBACT

European Commission, DG Regional Policy (2011) Cities of Tomorrow – Challenges, visions, ways forward, Luxembourg: Publications Office of the European Union. http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/citiesoftomorrow/index_en.cfm

Owen Lewis, J., Ní Hógáin, S. & Borghi, A. (2013) Cities of Tomorrow – Action Today, URBACT II Capitalisation, Building energy efficiency in European cities, Saint-Denis: URBACT

Schlappa, H. & Neill, W.J.V. (2013) Cities of Tomorrow – Action Today, URBACT II Capitalisation, Shrinking cities and demographic change, Saint-Denis: URBACT

Social Innovation Exchange & Young Foundation (2010) Study on Social Innovation. A paper prepared by the Social Innovation eXchange (SIX) and the Young Foundation for the Bureau of European Policy Advisors

URBACT II projektek

PROJEKT	TÉMAKÖR	VEZETŐ PARTNEREK
ELSŐ PROJEKTFELHÍVÁSI SZAKASZ (2008-2011)		
Active A.G.E.	Előregedő népességgel kapcsolatos városi stratégia	Róma - IT
Building Healthy Communities*	Indikátorok és kritériumok fejlesztése egy egészséges fenntartható városfejlesztésért	Torino - IT
CityRegion.Net	Városi terjedés és fejlődés a hátszágban	Graz - AT
Co-Net	A városrészekben tapasztalható társadalmi kohézió erősítésével kapcsolatos megközelítések	Berlin -DE
Creative Clusters	Kreatív klaszterek az alacsony sűrűségű városi térségekben	Óbidos - PT
C.T.U.R.	Tengeri forgalom és városi regeneráció a kikötők térségében	Nápoly - IT
EGTC	Határon átnyúló agglomerációk fenntartható fejlesztése	Mission Opérationelle Transfrontalière - FR
FIN-URB-ACT	KKV-k és a helyi gazdaságfejlesztés	Aachen - DE
HerO*	Kulturális örökség és városfejlesztés	Regensburg - DE
HOPUS	Fenntartható lakások/lakhatás kódolásának tervezése	La Spazienza Egyetem, Róma - IT
JESSICA 4 Cities	JESSICA és a városfejlesztési alapok	Toszkána régió - IT
Joining Forces	Stratégia és kormányzás a városregió léptékében	Lille - FR
LC-Facil	Integrált fenntartható városfejlesztések végrehajtása a Lipcsei Charta jegyében	Lipcse - DE
LUMASEC	Fenntartható területhasználat-menedzsment	Karlsruhe Egyetem - DE
MILE*	Migráció és integráció helyi szintű kezelése	Velence - IT
My generation	A városi fiatalokban rejlő lehetőségek támogatása	Rotterdam - NL
NET-TOPIC	Városmodell a köztes/periférikus metropoliszok számára	L'Hospitalet de Llobregat - ES
Nodus	Területi tervezés és városi regeneráció	Katalónia - ES
OPENCities*	Városok megnyitása a nemzetközi humántőke felhalmozására, vonzására, megtartására	Belfast - UK
REDIS	Tudományos kerületek és városfejlesztés	Magdeburg - DE
RegGov*	Integrált politikák és finanszírozási tervek a hátrányos helyzetű területek fenntartható megújításáért	Duisburg - DE
REPAIR	Felhagyott katonai területek regenerálása	Medway - UK
RUnUP	A városi pólusok potenciáljának erősítése a tripla spirál partnerségben	Gateshead - UK
Suite	Fenntartható lakhatási rendelkezések	Santiago de Compostela - ES
UNIC*	Innováció támogatása a kerámia szektorban	Limoges - FR
URBAMECO*	Hátrányos helyzetű városrészek integrált fenntartható regenerációja	Grand Lyon - FR
Urban N.O.S.E.	Városi inkubátorok a szociális vállalkozások számára	Gela - IT
WEED	Vállalkozó nők támogatása	Celje - SI

PROJEKT	TÉMAKÖR	VEZETŐ PARTNEREK
MÁSODIK PROJEKTFELHÍVÁSI SZAKASZ (2009-2012)		
ACTIVE TRAVEL	A gyaloglás és kerékpározás támogatása a kis- és középvárosokban	Weiz - AT
CASH*	Fenntartható és megfizethető energiahatékony háztartások	Echirolles - FR
ESIMEC*	Gazdasági stratégiák és innovációk a középvárosokban	Basingstoke és Deane - UK
EVUE	Elektromos járművek a városi Európában	Westminster - UK
LINKS	A történelmi városrészek vonzerejének és minőségének javítása	Bayonne - FR
OP-ACT	A kis- és középvárosok stratégiai pozicionálása a demográfiai kihívásokkal szemben	Leoben - AT
Roma-Net*	A roma népesség integrációja az európai városokban	Budapest - HU
SURE	Társadalmi-gazdasági módszerek a hátrányos helyzetű városi térségek rehabilitációjára	Eger - HU
TOGETHER	Közös felelősségvállalás fejlesztése a társadalmi befogadás és jólét érdekében Európa városaiban	Mulhouse - FR
HARMADIK PROJEKTFELHÍVÁSI SZAKASZ (2012-2015)		
4D Cities	Innováció támogatása az egészség-szektorban	Igualada - ES
CITYLOGO	Innovatív városok márkamenedzsmentje	Utrecht - NL
Creative Spin	Kultúra és kreatív gazdaság	Birmingham - UK
CSI Europe	Pénzügyi eszközök szerepe (Jessica Városfejlesztési Alap) a hatékony tervezésben	Ass. of Greater Manchester Authorities - UK
ENTER.HUB	Vasúti csomópontok/multimodális csomópontok regionális szerepe a középvárosokban	Reggio Emilia - IT
EUniverCities	Városok és egyetemek közti együttműködés a fejlődésért	Delft - NL
Jobtown	Helyi partnerség a fiatalok munkalehetőségéért	Cesena - IT
My Generation at Work	Fiatalok foglalkoztatása a vállalkozói készségekre és attitűdökre fókuszálva	Rotterdam - NL
Prevent	Szülők bevonása a korai iskolaelhagyás megakadályozására	Nantes - FR
RE-Block	Lakótelepek megújítása az összetartó és zöld városrészekért	Budapest XVIII. kerület - HU
Sustainable Food in Urban Communities	Alacsony CO ₂ -kibocsátású és erőforráshatékony városi élelmiszerhálózatok fejlesztése	Brüsszel - BE
URBACT Markets	Helyi piacok, mint a helyi gazdaságfejlesztés motorjai	Barcelona - ES
USEACT	Terület-újrahasznosítás az optimális területhasználat érdekében	Nápoly - IT
USER	Felhasználók és helyi lakosok bevonása a fenntartható tervezésbe	Agglomeration Grenoble Alpes Metropole - FR
WOOD FOOTPRINT	Helyi gazdaságfejlesztés a barnamezős területek és épületek újrahasznosításával a fa- és bútoriparban	Paços de Ferreira – PT

*rövid név

Az URBACT az integrált, fenntartható városfejlesztés elősegítését szolgáló európai tapasztalatcsere és tanulási program

A program lehetővé teszi városok számára, hogy a legfontosabb kihívásaik megoldásában együttműködjenek, és közben megerősítsék saját szerepüket az egyre összetettebb társadalmi változások kezelésében. Az URBACT segíti a városokat abban, hogy olyan új és fenntartható gyakorlati megoldásokat ismerjenek fel, amelyek integrálják a gazdasági, a társadalmi és a környezeti szempontokat. Lehetővé teszi a városok számára a jó gyakorlatok és az európai várostervezési szakemberek segítségével megszerzett tapasztalatok megosztását. Az URBACT II programban 400 különböző méretű város, azok helyi támogató csoportjai, 52 projekt, 29 ország, 7000 aktív érdekelt vett részt mind a konvergencia, mind a fejlett régiókból. Az URBACT az ERFA és a tagállamok közös finanszírozásában működik.

www.urbact.eu ■ www.urbact.hu

URBACT Secretariat
5, rue Pleyel
93283 SAINT-DENIS cedex - France
Tel.: +33 (0)1 49 17 46 02
Fax: +33 (0)1 49 17 45 55

EUROPEAN
PROGRAMME
FOR
SUSTAINABLE
URBAN
DEVELOPMENT

